UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato in primam Digesti Veteris Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Vsuris, & fructibus & mora.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96393

Visual Library

tare actionem, que ſibi ſuo nomine non competit.

1 **S**I cum venditor. Not.† q hypothecaria auocat nudā poſſeſſionem. Et ex hoc ita debet cōcludi in libello in hypothecaria, Quare peto poſſeſſorem condēnari ad tradendum rem poſſidendā in cauſam dicti pignoris, donec ſoluatur mihi. qd plene examinaui in l. rem alienā. ſ. de pig. act.
a ℂ Secundo a no.† quod emptor ad denūtiationē vēditoris nō
2 cogitur intentare actionem que ſibi ſuo nomine non competit.

ADDITIO.

a ALEX. ℂ Scdo no. Et piſtū tex. & Cy. & Bal. in l. ſi. C. de reb. alie. nō alie. q ſi qs phiberet acqrererē, pōt tū i pign° accipere.

LEX LXIX.

a **Q**Ui libertatis. a No. q qn̄ qs exprimit certam cauſam, ex qua nō vult teneri de euictione, q ex ea non teneatur etiam ad pretij reſtitutionem.

ADDITIO.

a ALEX. ℂ Qui libertatis. Uide Bald. in l. j. in ij. q. C. de peri. & commo. rei vendi.

a §. **Seruus.** a Allegāt quidā iſtum §. vbi duo ppter vnum, ibi vnū tantū, qd colligit iſto mō. Ille qui debet reddere rationes, ideo eas reddit vt ſoluat reliqua, & ſic ſunt duo ppter vnum. ſ. ppter ſolutionem reliquorū. ſi ergo vnum tantum iſtorum exprimitur, ſufficit.

ADDITIO.

a ALEX. ℂ Seruus. Adde Cy. & docto. in l. cū ſeruus. per iſtum text. de condi. & demon.

LEX XXIIII.

1 ☞ Factum iudicis cenſetur factum partis.
2 Uendere & fingi vendere, diuerſa.

SI plus vel minus. §. mora
1 No.† q factum iudicis cenſetur factū partis. ℂ Se-
2 cūdo no.† q aliud eſt, qn̄ qs vēdit, aliud quādo fingitur vendi. Nam iſto ſecundo caſu nō tenetur ad totale intereſſe.

De excep. rei vendi. & traditæ. Rubrica iii.

LEX I.

1 ☞ Procurator an poſſit vendere & habere fidem de pretio.

MArcellus ſcribit. §. **Siquis.** Iſte §. facit ad queſtionē, q† procurator poſſit vendere, & hre fidē de ptio. Ad qd facit. ſ. de inſtit. l. gcū qz §. nō tū. vſi. itē ſi inſtitor. & l. a diuo Pio. §. j. ſ. de re iu. & l. ſi pcurator. de iure fiſ. & habeg no. in l. inciuili. C. de rei vendi.

Liber vigeſimus ſecundus.

a De vſuris. Rubrica i.

ADDITIO.

POMA. ℂ De vſuris. Uide Alex. conſi. j.

LEX I.

1 ☞ Cōtract° locus inſpicit circa ea que veniūt ex conſuetudine.
2 Solutionis locus inſpicitur circa ea, que veniunt propter moram adhibitam circa ea que veniunt in contractu.

CUm in iudicio. Op. & videtur, qd debeat inſpici in iſtis acceſſionibus cōſuetudo loci vbi petatur eu vbi ſolui debeat. l. vnū. ſ. ſi cer. petatur. & ſ. de triti. l. in hac. Sol. Intellige hic dum dicitur, vbi cōtractū eſt, hoc eſt, vbi actū videtur, vt ſoluatur. l. contraxiſſe. j. de act. & obli. Contra hoc videt. ſ. tit. ij. l. ſi fundus, vbi inſpicitur locus contractus, hoc eſt, vbi verba cōtractus proferuntur,
1 non vbi ſolutio debet fieri. Sol. quedā ſunt† que veniūt ex conſuetudine eo ipſo, q cōtractus eſt celebratus, & tunc, inſpicimus locum celebrati contractus, vt lege contraria. Quedam
2 †veniunt propter moram adhibitam circa ea, que veniunt in cōtractu, & tunc inſpicimus locum vbi fieri debet ſolutio, quia ibi contrahitur mora. Et de predictis plene dixi in l. cunctos populos. C. de ſum. trinit. & fi. cath. Quod facit ad queſtionē, quā habui de facto, quidam promiſit pecuniam alicui, dandam Peruſij, & alibi fuit contractum. Modo Peruſij eſt ſtatutum, q pena adiecta quantitati non exigatur. Dicebat, q non obſtabat ſtatutum, quin debeat peti quātitas predicta: quia inſpicimus locum contractus. Ego dicebam contra, quia inſpicimus locū contractus in his, que veniunt ex natura contractus, vt l. ſi fundus. ſ. titu. ij, ſed in his, que veniunt ex mora, inſpicimus locū, vbi mora committitur, vt hic.

a §. **Socius.** a Oppo. q futuri tēporis tractus ſpectat ad iudicem, vt l. j. C. de ſent. que ſine cer. quanti. Gloſ hic dat duas ſol. Breuiter tex. ſoluit hoc. Nā hic erat in poteſtate actoris facere, ne in futurum debeatur exigendo ſortem, in lege contraria ſecus, merito ibi tractus futuri tēporis ſpectat ad iudicem. Sic etiam ſoluitur contrarium. l. hactnm. & l. egi. ſ. ſi ſer. vend. Sic intelligitur C. de fideicōmiſ. l. j. & C. de preſcript. xxx. anno. l. male agitur. In quibus ſi aliquid debetur annuum, poſſum petere. vt cōdemneris pro preſenti tempore, & tunc etiam pro futuro. Dixi plene in l. j. de ſenten. que ſine cer. quanti.

ADDITIO.

a ALEX. ℂ Socius. Adde Bar. in l. vbi autē nō apparet. §. pe. j. de verb. obli. Idē dicas in decreto iudicis, ad quē non ſpectat tractus futuri temporis, imo nō valet: eſt tex. no. in l. item eorū. §. ſed ſi ita. ſ. quod cuiuſque vni. no. ℂ Uide Pan. conſ. xviij. incip. in cauſa. Fel. in c. ceterum. de reſcript.

1 ☞ Pene habetur ratio in quam incidit ille, qui pretium rei vendite recipere debebat, & non recepit ab emptore.

1 §. **Papinianus.** Querit gl. quid† ſi debitor, cui debebatur pecunia pro pretio rei vendite, promiſerat alteri penam, ſi pecuniam non daret, in quam penam incidat, quia ſoluere non potuit eo, quia ſibi ſolutum non fuit, an iſtius pene habebitur ratio? Certe iſta queſtio non bene ad aptatur ad text. quia text. loquitur in actionibus ſtricti iuris, queſtio vero iſta formatur in actionib° bone fidei, tamen gl. reſpondet, & dicit, q iſtius pene habebitur ratio. vt l. iuſiurandum a debitore. ſ. de iureiur. Cū enim in ius nō veniat ratio intereſſe intrinſeci, habetur ratio intereſſe extrinſeci.

LEX III.

1 ☞ Reus non tenetur de fructibus percipiendis, ſi mora non precedit intra tempus quod datur iudicatis.
2 Actio perſonalis, que competit legatario, habet inſtar bone fidei.
Stricti iuris in actionibus quis tenetur, de fructibus percipiēdis poſt litem conteſtatam.
3 Titulus excuſat conuentum rei vendicatione a percipiēdis, ſecus in cōuento propria obligatione.
4 Actione perſonali vbi petitur certa ſpecies, re° habet quadrimeſtre tempus ad ſoluendum.
5 Reus an excuſetur a mora ratione patris, que indebite petitur.

a **I**N fideicommiſſi. a Si mora† non
1 precedit, reus non tenetur de fructibus percipiendis intra tempus quod datur iudicatis: ſecus, ſi mora iudicis preceſſiſſet. h. d. Primo ponit reſcriptum Imperatoris. ſecundo illud interpretatur. Tertio illud extendit. Secunda ibi, quod decretum. Tertia ibi, in his quoq;. ℂ Nota ex hac lege, quod dixi in ſummario. ℂ Secūdo no. q non poteſt facile euenire, vt perueniatur ad iudiciū mora nō precedēte. ℂ Tertio no. quādoque
b iſtud euenire. ℂ Uenio ad glo. b & antequā formem cōtraria, reuoco in dubiū intellectum nōſtre legis, de quibus hic loquitur. Gl. magna dicit q primo loquitur de percipiendis, nō de perceptis indiſtincte, tamē quia non debet remanere in lucro, ideo reſpondetur in tex. Alij dicunt, q hic loquitur in fructibus perceptis. Et iſtorū opi. tāgitur in prin. magne gl. Et pro eis facit quia heres habet titulū, & ſic titulus excuſat a percipiēdis, qd non eſt verum, quia dominium recta via tranſit in legatarium. Preterea poſito q dominium nō trāſit, ſaltem debetur fundus
2 legatario† actione perſonali, q̄ habet inſtar bone fidei, & ſic tenetur de percipiēdis ex tēpore more: imo etiā ſi eſſet ſtricti iuris tenetur de percipiendis poſt litis conteſta. l. cum fundus. ſ. ſi
3 cer. pet. & ſ. proxi. l. Et illud† quod dicitur, q titulus excuſat a percipiēdis, eſt verū in eo, qui conuenitur rei vendicatione: ſecus in eo qui cōuenitur propria obligatione, vt hic. ℂ Hoc premiſſo oppo. & iſta oppoſitio tangitur in prima gloſ. & videtur, q intra tempus quadrimeſtre non teneatur de fructibus. l. fina. C. de vſu. rei iudi. Solu. ibi loquitur in vſuris, hic vero in fructibus. ℂ Secundo oppo. Inſtitu. de offic. iud. §. j. Solu. ibi loquitur, quando agitur actione in rem, in qua quadrimeſtre tempus non eſt conſtitutum, hic vero agebatur actione perſona-

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

c li ex teſtamēto. ¶ Nota ergo caſum c q̄d vbi certa † ſpecies pe-
4 titur actione perſonali, reus habet quadrimeſtre tempus, licet
gl. innuat contrarium in lege, ſi cum exceptione. §. quatenus. et
ibi dixi ſupra quod metus cauſa. ¶ Ultimo glo. hic tractat ma
teriam fructuū. Breuiter ſi loqueris de locato, vel fideicōmiſſo
rei ſingularis dic plene per doctores. C. de vſuris ⁊ fruc. leg. l. j.
Si vero de vſuris fideicōmiſſi vniuerſalis, dic vt l. iubemus. C.
d ad Treb. ⁊ l. in fideicōmiſſariam. ſ. ad Treb. ¶ Ultimo d aduer-
5 te, q̄ hic videtur caſus, † q̄ rōne partis, que indebite petit, re⁹
excuſetur, adeo q̄ in toto videat non eſſe in mora. Nā vides hic
q̄ reus heres opponebat, dicēs falcidiā imminere, ⁊ ꝓpter hoc
dr in toto nō eſſe in mora, ſed ꝯ͛riū eſt veritas, vt in l. qui ſolidū.
in prin. ſ. de leg. ij. ⁊ ibi dixi. ⁊ l. ſi q̄s cū totū. ſ. de excep. rei iud. ⁊
ibi per Pe. Non obſt. hec lex, q2 debes ſcire, q̄ iſta exceptio cū
dico falcidiam non deberi, poteſt eſſe, q̄ in totum fideicōmiſſum
abſorbet, ⁊ nihil debebitur vt l. j. §. hec verba. ſ. ſi cui plus quam
per leg. Falcidiam.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ In fideicommiſſi. Vide ad iſtum tex. Pau. de Caſt. ⁊
Alex. in l. quidam exiſtimauerunt. ſ. ſi cer. pet.
b ALEX. ¶ Alij dicūt. Titulus excuſat a fructibus percipiēdis.
alleg. tex. in l. fiſcus. ff. de iur. fiſ. q̄ titulus ſententie nō excuſat a
fructibus. melius ꝓbatur in l. j. C. de fide inſtru. lib. x. dic vt ibi
no. tn̄ titulus ſentētie dat iuſtam cauſam litigandi, vt no. in l. ge
neraliter. §. j. C. de reb. cre. ⁊ generaliter qn̄ q̄s poſſideret autho
re ꝑtore, ⁊ eſt in mala fide, an excuſet a fructib⁹? vide Innoc. c.
ꝯſultationibus. de iure pa. ⁊ Bal. in l. ij. C. de ſerui. ver. nūc de ſe
ptimo pūcto. ⁊ q̄d no. Bar. in l. Pōponi⁹. §. ſi iuſſu. de acq. poſ.
c ALEX. ¶ Caſum. In reali non habet locū quadrimeſtre, adde
gl. Bar. ⁊ doc. in l. ij. col. j. C. de fruc. ⁊ lit. exp. ⁊ per gl. ⁊ Bart. la
tius in l. ſi. C. de execu. rei iudi.
d POMA. ¶ Ultimo. Vide Anch. conſi. ccxxxv.

a §. Nonnunquam. a Quando q̄s rogatur reſti
tuere quicquid ſupererit ex
b hereditate, Item qn̄ dilatio gratia fideicommiſſarij b apponi-
tur, fructus veniunt in reſtitutionem. hoc dicit.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Nonnūquā. Et vide Bar. in l. cū filio. circa lec. Iac. d
Are. d. l. j. p cui⁹ dicta ampliat iſte tex. ⁊ ibi vide p Io. de hoc.
Plus dico, q̄ gl. fin. ſm Io in l. in fidecōmiſſariā. §. ſi. ad Treb.
tenet q̄ in caſu huius. §. cum Pollidius. heres inſtitutus nullā
detrahit quartā: ⁊ iſtud poteſt hic tolerari, q2 teſtator non pōt
hic cōmode prouidere filio aliter, alias aūt ſecus ſ3 Ioā. d. l. cū
filio. Et adde no. per Bar. in d. l. in fideicōmiſſariā. in prin. ⁊ in l.
baliſta. cū ſe. ad Treb. ⁊ in caſu huius §. cū Pollidi⁹. cū ſi. not.
detrahet quarta, ſ3 Cy. hic, ⁊ hoc ſequit no. Bal. i l. poſt mortē.
C. de fideic. q̄ no. ſin. ad l. multi. ff. de lib. ⁊ poſth. ⁊ q̄ nō detrahat
quarta tenet etiā Bald. in rub. C. de reuo. his que in frau. cre. in
ſi. ⁊ ibi etiā ponit aliū ſing. caſum, in quo nō detrahit quarta, ⁊
Bal. etiā in l. iubemus. C. ad Tre. hoc in reportatis antiquis.
b P.PAV.P. ¶ Gratuita fideicō. Quia in iſto caſu non poſſit inſti
tutus detrahere aliquā Trebellianicā, vide Iaſ. i l. poſt mortē.
de fideic. vide Alex. in l. cū filio. ff. de leg. j. ¶ POM. Pro amplia
tione huius tex. vide Alex. in l. cū ex filio. ver. itē venit vnū nota
bile. ff. de vulgari. ⁊ in l. deducta ad Treb. ⁊ in l. cum filio, de leg.
j. ⁊ in l. in fideicommiſſariam. §. ſi. in fin. ſ. ad Trebel.

§. Si auro. In debito ſpecierum non veniūt vſure,
niſi per venditionē ſpecies fuerunt in pe-
cuniam redigende. hoc dicit.

LEX IIII.

1 ☞ Stipulatio rem dari, ⁊ rem tradi quando iunguntur ſimul,
habetur ratio fructuum.
2 Uerbum dedit, appoſitum in contractu emptionis, ⁊ venditio
nis nihil importat.

1 SI ſtipulatus. Licet † in ſtipulatione
rem dari, ⁊ in ſtipulatio
ne rem tradi, nō veniāt fructus, tn̄ ſi ſimul iungātur,
fructuū ratio habet, ſed ſi ꝯtus vēditionis preceſſit,
a ſm illū a iudicat. h d. ¶ No. illud q̄d dixi in ſummario. no. tex.
2 † mirabilem q̄ l3 in ꝯtu emptionis dicat, Talis dedit, vēdidit
⁊ tradidit, q̄ illud verbū, dedit, nihil importat ſecundū q̄d dixi
in l. ſi. ſ. de condi. cau. da. ¶ Opp. expreſſio eorū q̄ tacite inſunt,
nihil operatur, vt l. non recte. C. de fideiuſ. ⁊ ſ. de lega. j. l. iij. ergo
iſta adiectio, vacuam poſſeſſionem tradi, nihil deberet operari,
b cum tacite intelligatur. Glo. dicit, q̄ illa regula b fallit hic. Tu
dic, q̄ in ſtipulatione, fundum dari, nō ineſt tacite, vacuam poſ-
ſeſſionē tradi, q2 poſſet dari ſine traditiōe vacue poſſeſſionis. l.
ſi fundum. ſ. de fundo do. Ultimo ad materiā huius legis quali
ter in ſtipulationibus fundum dari, vel fundū tradi veniāt fru-
ctus, dicam ſ. eo. l. videamus. §. ſi actionem, vbi glo. tangit.

ADDITIONES.

a P.PAV.P. ¶ Scōm illū. Q2 v̄ba itelliguntur, ⁊ declarant ſm na
turā actus, in quo apponūtur, vide Co. cōſ. clxj. ver. ad ſ3. ſeu in
verſ. p quarto. Itē q̄modo ꝓcedat regula, q̄ ſtipulatio regula
tur ſm naturā actus, ſuper quo interponitur, vide Iaſ. late in l.
cū mota. C. de trāſact. ⁊ alia que habes ad Bar. in l. ij. ad ſi. C. de
condi. ob cauſ. ¶ Poma. Vide Imo. ꝯſi. cij. ⁊ Alex. in l. miles.
§. decem. ſ. de re iud. vbi declarat hanc regulam, qualiter ſtipu-
latio intelligatur ſecundum naturam precedentis contractus.
b POMA. ¶ Regula. Ad regulam huius legis q̄ ſtipulatio ſe-
quit naturā actus, ⁊c. Vide Are. in l. ſciendum. ff. de v̄b. oblig.
⁊ Iaſ. in rub. de verb. obli. Imo. conſi. cij.

LEX VII.

1 ☞ Titulus inualidus quando confirmetur per preſtationem
poſtea ſecutam: ⁊ quātum tempus requiratur.
2 Preſtatione ſola longi tēporis quādo quis poſſit agere, vt ſibi
in futurum preſtetur.
3 Titulum allegans, ⁊ illum probare tendens ex preſtatione diu
turna, quando poſſit in futurum agere vt preſtetur. nu. 7.
4 In ſeruitutibus realibus, vel perſonalibus, contra patientem,
diuturnā patientia titulum preſumere facit.
5 Diuiſio preſumitur ex patientia longi temporis.
6 Lex, cu3 de in rem verſo. an habeat locum in ruſtico, ⁊ muliere.
8 Preſtatione ex vnica quando titulus preſumatur.
9 Ruſticus ſi per decem annos ⁊ vltra dedit mihi omni anno vnū
par caponum, an poſſum agere, q̄ det in futurū. ⁊ nu. 14.
10 Fundi ius ſi volo ꝓbare me habere per fundum tuum, ⁊ probo
me iuiſſe vſq3 ad medium, non probabitur ſeruitus ſuper toto.
11 Iuriſdictione in probanda ex vſu, non probabitur niſi circa ea,
circa que quis fuit vſus.
12 Uſurarum ex preſtatione facta longo tempore preſumit ſtipu
latio earum. Item ſtipulatio ſortis.
13 Sentētia nō facit ꝑſumere niſi quaten⁹ ex ea infert neceſſario.

a CUm de in rem verſo. a Ex diuturna
ꝑſtatione vſu
rarū preſumit cōtracta obligatio ſuper vſuris, ⁊ ſuper
ſorte, vt quaten⁹ eſt neceſſe ad illā preſtationē reducēdā, impor
tat preſtādi neceſſitatē. h. d. ⁊ diuiditur in duas partes. Scōa
ibi, Imperator quoq3. In prima ponit, q̄ ex diuturna ꝑſtatio-
ne vſurarū preſumit promiſſio vſurarū. In ſecūda, q̄ ex diutur
na preſtatione vſurarū preſumit ꝓmiſſio ſortis. ¶ Oppo. q̄ li
cet vſure diu preſtite fuerint, nō tamē neceſſario preſtātur in fu
turū. Uñ videt obſtare C. d pac. l. ſi certis annis. Breuiter hec
eſt vera ſolutio, q2 ibi allegat titulus inualidus, quē cōſtabat in
ualidū eſſe. ſ. pactū nudū, q̄d nō confirmat preſtatione poſtea ſe
cuta: hic vero allegabat titulus validus, q̄ preſumit ex diutur
na preſtatiōe. ¶ Sed opp. C. de vſur. l. creditor. ⁊ ſ. de ope. lib.
l. operis. Sol. dicūt quidā, q̄ ibi preſtitit minori tpe decēnio.
Tu dic ſ3 gl. q̄ ibi fundabat ſe ſolū ex curſu tēporis, tēpus aūt
nō eſt modus tollēde, vel inducēde obligationis. l. obligationū
fere. §. placet. ſ. de act. ⁊ obl. hic vero allegabat promiſſio prece-
dens veſtita. Et ad eandē ꝓbandā inducebat preſtatio lōgi tē-
poris, ex qua ꝓmiſſio veſtita preſumitur. Ita loquitur hic. ſic
ergo ſm glo. habemus examinare tantū tres paſſus. primo, ſci
licet quādo precedit titulus inualidus, vtrū cōfirmet p preſta
tionē poſtea ſubſecutā. Secundo quādo quis fundat intētionē
ſuā ex ſolo curſu tpis, vtrū ex hoc vincere poſſit. Tertio quā-
do quis fundat intentionē ſuā ex titulo legitimo ⁊ habili, quem
vult probare ex preſtatione diuturna, an hoc ſufficiat? Reſpō.
1 ad primū † quādo precedit titulus inhabilis vtrum ex ſequenti
preſtatione confirmetur. Et videtur q̄ non, vt l. ſi certis annis.
b C. de pac. In contrarium videtur b caſus. C. de fideicom. l. j. Gl.
hic, ⁊ ibi videtur dicere, q̄ ibi eſt ſpeciale fauore preſtationis ali
mentorum, vbi confirmatur ex preſtatione triennij. Contra hoc
c facit c hec lex in ſi. vbi loquitur in cauſa dotis, que eſt digna pari
fauore quo ⁊ alimentorum cauſa. l. cum poſt. §. gener. ſ. de iure
dotium, ⁊ in l. ſi cui. de annuis legatis. Dicēdum eſt ergo, quod
in l. j. C. de fideicommiſ. eſt ſpeciale duplici fauore, ſcilicet alimē
torum, ⁊ vltime voluntatis. ⁊ ibi not. facit. C. de tranſact. l. de ali
mentis. ⁊ ſ. de tranſact. l. cum hi. §. j. Et idem dicerem eſſe in cau
ſa dotis, ſi dos diceretur deberi ex teſtamento inperfecto: quia
ſufficit tunc preſtatio vſurarum trium annorum ad confirman
mandam illam obligationem. Ueruntamen, quia iſte paſſus
per hec verba non eſt expeditus, vtrum ſequens preſtatio con-
firmet titulum inualidum? ſic dicas, quod quandoque titulus
eſt inualidus fauore preſtātis, ⁊ tūc titulus inualidus cōfirma
tur per ſequentem preſtationem, vt in auth. ſed cum teſtator. C.
ad legem Falcidiam. ⁊ C. ſi ma. fac. ra. hab. lege ij. ⁊ ſ. de iniuſto
teſt. leg. filio preterito. facit ſupra de inoff. teſt. leg. pe. in ſi. ⁊ l. ſi.
quod intellige, ſi ille preſtās eſt talis cōditionis, q̄ poſſet renū
tiare

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

tiare fauori ſuo, alias ſec⁹. ar. l. doli mali exceptio. ff. de nouatio.
d Quādoq; [d] precedit titulus * inhabilis ⁊ inualidus odio eius,
* cui preſtatur, ⁊ tunc idem: qꝛ titulus inhabilis confirmatur per
ſequentem preſtationem, vt l. cum fidem. C. de non nu. pe. ⁊ ſ. ad
Mace. l. ſed Julianus. §. fi. cum l. ſeq. Quod ſimiliter intellige, ſi
preſtans eſt talis conditionis, vt poſſit ſibi preiudicare. d. l. ſed
Julianus. §. fi. Quādoq; titulus precedens eſt inabilis autho-
ritate iuris publici, puta propter ſolēnitatis defectū, vel qꝛ ius
ei non aſſiſtit, ⁊ tunc aut loquitur de inducenda obligatione, aut
de inducenda liberatione. Primo caſu aut ibi verſatur fauor vl
time voluntatis, vel alimentorū, vel ſimile, ⁊ tunc per preſtatio-
nem trium annorum confirmatur. l. j. C. de fideicom. Aut fauor
non verſatur, ⁊ tunc nulla preſtatione confirmatur, vt l. ſi certis
e annis. C. de pac. ⁊ qđ hic no. in gl. Si vero loquimur [e] de inducen
da liberatione, ⁊ tunc aut illa liberatio poterat induci ſolo cur-
ſu temporis, ⁊ tunc per ſequētem preſtationē, * ſeu patiētiā per
curſum illius medij temporis, precedens titulus inhabilis con
firmatur, vt probatur in l. poſt mortē. ſ. de adop. coniuncta l. j. ⁊
qđ ibi no. C. de pat. po. ⁊ quod no. in l. petens. C. de pact. Si vero
ſolo curſu temporis non poſſet induci, vt qꝛ ius cōe reſiſtit pre
ſcribenti, vt in caſu l. comperit. C. de preſcrip. xxx. anno. tūc aut
precedit titulus inhabilis ab eo, q. cōtra ius cōe poterat diſpē-
ſare, ⁊ confirmatur per ſequentem patientiā, ſeu preſtationē pa
tientie quadraginta annorū, vt l. vlti. C. de fund. pa. li. xi. Aut ti-
tulus inhabilis procedit ab alio, ⁊ tunc nunquam confirmatur,
vt d. l. comperit. vt extra de preſcri. c. j. lib. vj.

f **Veniamus** [f] ad ſecundum paſſum, quādo quis fun
dat intētionem ſuam ex ſolo curſu tem
poris. glo. hic dicit ſimpliciter, ꝙ non ſufficit: Tu dic aut quis
fundat intentionem ſuam ex curſu temporis, cuius contrarij
memoria non exiſtit, ⁊ tunc ſufficit, vt l. hoc iure. §. ductus a-
que. ff. de aqua quoti. ⁊ eſti. ⁊ in l. j. in fine. ff. de aqua plu. arcen.
⁊ in d. c. j. de preſcrip. lib. vj. Quādoq; quis fundat intentionē ſuā ex
curſu minoris temporis, ⁊ tunc aut loquimur de inducenda obli
gatione, aut de inducēda liberatione. Primo caſu nunquā obli
gatio inducit, vt l. creditor. C. de vſu. ⁊ de operis lib. l. operis. et
de preſcri. lon. tem. que pro lib. l. vlt. ⁊ ff. de act. ⁊ obli. l. obligatio
g num fere. §. placet. ⁊ quod ibi no. [g] in gl. Si vero de inducenda li
beratione, tunc aut ius cōe reſiſtit preſcribenti, ⁊ nunquā induci
tur liberatio, vt d. l. cōpetit. ⁊ d. c. j. Aut ius cōmune nō reſiſtit,
⁊ tunc ex ſolo curſu temporis inducitur liberatio ſecundum di-
uerſas naturas actionū: qꝛ quedā tollunt minori tempore, que-
dam maiori. l. ſicut. ⁊ l. omnes. C. de preſcrip. xxx. ann. ⁊ l. cum ſex.
ſupra de edil. edic. ⁊ qđ notatur in l. j. de diuer. ⁊ tempo. preſcri.
3 Veniamus * ad tertium paſſum, [h] quando quis fundat inten
h tionem ſuā ex titulo legitimo, quem allegat, ⁊ quem intēdit pro
bare per preſtationem diuturnam. Gl. que eſt hic, dicit, ꝙ ſuffi
cit per caſum legis noſtre. ⁊ hoc dicit eſſe verum in decimis, ⁊ in
quibuſdam alijs preſtationibus. Sed hoc qđ dicit in decimis in
telligitur eſſe verū, niſi ius cōe reſiſteret, vt puta, ſi vnus epiſco
pus colligeret decimas in epiſcopatu alieno, vt d. c. j. de preſcri.
i lib. vj. Idem dicit gl. in omnibus ſeruitutibus acquirēdis, [i] vel
perſonarum, vel rerum, etiam ſi habeant cauſam non perpetuā,
ſed diſcontinuā. Idem no. in l. j. in fin. ff. de aqua plu. arced. ⁊ in
l. ſeruitutes. ſ. de ſeruitu. in gl. magna in fin. Contra hoc in-
ſurgunt moderni in l. ſi certis annis. C. de pac. ⁊ dicunt hoc non
eſſe verum. Nam hec lex loquitur in faciente, contra quem de fa-
ci ꝑreſumitur titulus, ſed quod dicimus in ſeruitutibus rerū
loquimur in patiente, vt puta, ſi ego iui per fundū tuum decem
k annis te patiente, ⁊ ego volo allegare ſeruitutem conſtitutā [k] a
te, quam conſtitutionem probo per meum vſum longi temporis
te patiente, hoc non poſſum facere, qꝛ nulla lege cauetur, imo vi
detur cōtrariū: quia ſi ego poſſedi fundum tuum per longum
tempus te patiente, non acquiro eum mihi, niſi probetur verus
titulus, vel putatiuus iuſto errore, vt lege, Celſus. infra de vſu
l capioni. Iſtud etiam tenebat Jacob. Butrig. Sed mihi [l] vide-
m tur quod gloſſ. iſta poſſet ſuſtineri, nam leges [m] que dicunt quod
requiritur verus titulus et poſſeſſio diuturna, loquuntur, in
preſcriptione proprietatis, que eſt res magni preiudicij, ſed in
4 preſcriptione * ſeruitutis realis, vel etiam perſonalis, vt vſuſ-
fructus, tunc etiam contra patientem, patientia diuturna, pre-
n ſumitur titulus, vt in hac gloſſ. in fin. et probo per leg. ſi filius. [n]
C. de petitione heredita. vbi etiam in patiente preſumitur titu-
lus, lege, qui in aliena. verſic. ſed et ſi non adierit. infra de acqui-
renda hereditate. Pro quo facit ſupra ſi ſeruitu. vendicet. lege,
ſi quis diuturno ⁊ quod nota. extra in capitulo ſecundo. de re-
5 gulis iuri. libro ſexto. et per Dyn. Pro * hoc etiam optime fa-
cit gloſſ. in lege penulti. C. communi diuid. vbi diuiſio preſumi-
tur ex patientia longi temporis: quia eſt modici preiudicij, ſed
venditio ſeu conceſſio proprietatis ſimplex non preſumitur

o Itē gl. videtur dicere, ꝙ hec lex, que loquitur [o] de preſumptiōe
6 tituli, habet locū in homine diligente, quaſi dicat, ſecus * forte in
ruſtico, ⁊ muliere, ⁊ ſimilibus, arg. ff. de pb. l. cū de indebito. Ita
no. hic in gl ſuper verbo, preſtitiſſet. Sed in contrariū videtur,
ꝙ idē ſit in ruſtico. ⁊ eſt tex. cū gl. in l. litibus. C. de agric. ⁊ cenſi.
7 lib. xj. Uerūtamē ex predictis iſta materia non videtur declara
ta, ideo diſtingue ſic, vtrū titulus verus allegatus ex preſtatio
ne ſeu patiētia diuturna preſumatur, de quo per Cy. in d. l. ſi cer
tis annis. aut ius cōmune reſiſtit preſcribēti, ⁊ nō preſumitur ti
tulus. d. l. cōperit. ⁊ c. j. de preſcri. li. vj. Aut nō reſiſtit, ⁊ tūc aut
queritur vtrū preſumatur cōtra ſoluentē, aut contra patiētem.
Primo caſu preſumitur titulus, vt hic in tex. noſtro ſingulari.
Aut cōtra patiētem, ⁊ tūc aut loqueris de preſumēdo titulo in
cōmodū ⁊ fauorē patientis, ⁊ ꝑſumitur, vt d. l. ſi filiusfamilias. C.
p de pet. her. Aut in ipſi⁹ [p] incomodū, ⁊ tūc aut tractam⁹ de pre-
iudicio modico, ⁊ preſumit titulus, vt l. qui in aliena. ver. ſed ⁊ ſi
nō adierit. de acq. her. Modicū enim preiudiciū videtur filio, ſi
hereditas ſibi delata querat patri propter ſpē ſucceſſionis, vt l.
cū oportet. §. cū aūt. C. de bo. que li. ⁊ modicū ꝑiudiciū patri ſit,
ſi vſuſfructus ſibi delatus querat filio, propter votū parētū, ita
loquitur hic gl. prout loquitur de ſeruitutib. ⁊ quod no. in l. j. in
fi. ff. de aqua plu. arc. ⁊ l. ſeruitutes. ſ. de ſerui ⁊ qđ no. in l. pe. C. cō
muni diui. Si vero tractat de magno preiudicio, ⁊ tūc aut loqui
tur de preſumēdo titulo obligatorio aut liberatorio. Primo ca
ſu nō preſumit, imo requirit verus titulus, vt poſſeſſio vera, vel
titulus putatiuus iuſto errore queſitus, vt l. Celſus. ff. de vſuc. ⁊
C. de rei vē. l. nullo. Si vero tractat de preſumēdo titulo libera
torio, ⁊ tūc aut loquimur de liberatione lucri odioſi, ⁊ non preſu
mitur titulus, vt l. cū quidā. §. diuus. ff. eo. ⁊ l. cū poſt in ꝑn. ff. de
iure do. Aut de liberatiōe lucri nō odioſi, ⁊ tūc ex ſola patiētia
lōgi tēporis ꝑſumitur vt ff. de ali. ⁊ ci. le. l. libertis. §. j. omnes le
ges, que dicūt ꝙ actionibus perſonalibus nō preſcribit minori
ſpatio xxx. an. ſecus ſi cū patiētia lōgi tēporis alia interuenerūt,
8 vt in caſu l. Procula. ff. de proba. Qđ ergo dixi, * ꝙ titulus ꝑſu
mitur ex preſtatiōe diuturna, dico, ꝙ quādoq; preſumitur ⁊ po
teſt cōtingere ex vnico actu, vt puta ſi preceſſit contractus loca
tionis. Nā ꝑ ſequēti anno vel tēpore videt tacite renouatus ſꝫ
materiā latē queritur. §. q impleto ſ. locati. Itē ſi preceſſit con
tractus dotis: nā in ſequenti matrimonio videtur tacite repeti
tus, vt d. l. dotē. ff. de iure dot. ⁊ l. diuus. eo. tit. ⁊ l. pe. §. vxor. ff. ſol.
ma. Itē illud, quod facit vſurarū diuturna preſtatio, illud face-
ret vſurarū vnica ⁊ ſimplex promiſſio, vt C. de do. pro. l. ſi pro do
q te. ⁊ ibi no. etiā hic in vl. gl. Quero, [q] ruſtic⁹ dedit mihi * om-
9 ni anno vnū par caponū ꝑ decē annos, ⁊ vltra, nūc ego volo dice
re, ꝙ ipſe eſt homo meus, vel ꝙ tenet mihi dare omni anno vnū
par caponū, qꝛ ꝑmiſit ꝑ ſe, ſuiſq; filijs, ⁊ hoc volo ꝓbare ex pre-
ſtatione lōgi tēporis, an poſſum? Gl. in l. ſolēt. in fi. ſ. de offi. pro
con. videtur dicere, ꝙ nō. Rofr. in libellis ſuis in titulo de act. ex
ſtipulatione preſumpta ex preſtatiōe lōgi tēporis, videtur dice
re cōtrariū ꝙ ſic, ⁊ format libellū in actione in homine q aliquid
preſtitit ꝑ decē annos alicui dño. Gul. de Cu. in hoc aliqualiter
diſtinguit in d. l. ſolēt. in fi. de offi. procō. Breuiter aduerte, ⁊ ha
bes intellectū huius legis. Nā vſus preſtationis nō ꝓducit effe
ctū, niſi ad illud tātū quod eſt factū, vel id quod neceſſario infer
10 tur ex illo. Unde ſi ego * volo probare ſeruitutē mihi deberi per
poſſeſſionē tuā, ex eo, ꝙ ſum vſus itinere per eā vſq; ad medium,
r certe tūc [r] nō probatur ſeruitus ſuper toto, ſed vſq; ad illud me
diū, vt ff. de itinere actuq; priua. l. j. §. ſi quis hoc interdicto. ibi,
11 quoaduſq;, ⁊c. Idē ſi volo * probare iuriſdictionē ex vſu [s] nō pro
s babitur niſi circa ea circa q̄ fuit vſus ſm Inno. ⁊ dixi plene in l.
12 ſi publicanus. in fi. ff. de publican. ⁊ facit l. j. C. de emāc. li. Itē * in
hac l. ſi ego preſtiti vſuras lōgo tēpore, preſumitur ſtipulatio
vſurarū. Itē preſumitur ſtipulatio ſortis, qꝛ ſine ſorte nō ſunt
vſure cui⁹ reſpectu ſunt ſolute, ⁊ ſic vſure inferūt ſortē de neceſ-
13 ſitate. Ad predicta facit qđ dixi * vobis in l. Julianus. in princ.
ſ. de cond. ind. Unde ex ſentētia nō preſumitur niſi quatenus ex
14 ea neſſario infertur. * Nūc ad ꝓpoſitū, [t] ſi ruſticus ſoluit mi-
t hi omni anno vnū par caponū, ſi quidē ſoluit ſimpliciter nō ad-
iecta aliqua cauſa, tūc bene fateor, ꝙ preſumitur titulus, ſcilicet
donationis eius quod ſolutū eſt. Hoc enim de neceſſitate infert,
ſed quod in futurū preſtet, hoc ex nullo actu precedēti infertur.
Sed ſi nō ſoluiſſet ſimpliciter, ſed reſpectu certe cauſe, vbi gra
tia, pro laborerio qđ teneo a te domino, dono vnū par caponum,
tūc preſumitur titulus etiā pro futuro tēpore quaten⁹ teneat
laboreriū, ⁊ cogetur ad ſoluendū, ſicut ī lege noſtra pro futuro
tempore quatenus teneo ſortem, cogor ad preſtationē vſurarū.
Ad idem l. litibus. C. de agri. ⁊ cenſi. lib. xj. Et eodem modo ap-
v paret ꝙ ex hoc nō preſumitur vaſallus, [v] nec titulus vaſallatus.
niſi aliqua contemplatione ſoluiſſet Et ſic intellige l. ſolent. in
fine. ſ. de offic. procon. Ultimo ſcias, ꝙ Rofre. in titu. de actio.

ex ſtipulatione preſumpta, modicũ dicit de materia iſtius legis, ſed tractat ibi aliqua bona, quomodo tempus non ſit modus tollende, vel inducende obligationis. ibi vide per eum multa bona.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Cum de in rem verſo. Ad hanc l. vide Bal. in l. j. C. de fideic. vbi hãc legẽ limitat. ⁊ de intellectu hui⁹ legis vid pulchre Ang. in repe. l. ſciendũ. de ver. obli. ſcripſi poſt Ang. in repe. d. l. ſi certis annis. C. de pac. ¶ POM. Ad regulã huius legis, adde multa per Iaſ. in §. preiudiciales. Inſt. de act. Alex. cõſi. cxxxix. vol. ij. Et limita iſtam legem non habere locum in ruſtico, ⁊ in eccleſia, Bar. conſi. ix. vol. ij. Alex. conſi. vlti. volu. iiij.

b ALEX. ¶ Uidetur. Sed Bal. in d. l. ſi certis annis. aliter loq̃t quãtum ad iſtud contrarium.

c ALEX. ¶ Cõtra h̃ facit hec lex. Adde Bar. in d. l. ſi certis annis. licet Sal. teneat contra, ꝙ d. l. j. C. de fideicõ. intelligatur ſolũ in alimentis, nec patiatur iſtam extẽſionem. ⁊ adde Bar. in ſua q. inci. mulier habens magnum patrimonium. ibi etiam dicit, ꝙ ſi fieret proteſtatio nomine dotis per triennium, idem eſſet qđ in d. l. j. C. de fideicom. ſcripſi poſt Sal. in d. l. ſi certis annis.

d ALEX. ¶ Quãdoq;. Sed de intellectu huius legis vide Bart. in d. l. ſi certis annis. ⁊ ibi An. i repetitiõe, plene de hac materia.

* CLAVD. ¶ Titul⁹. Uide ad hoc Bar. in l. ſi. de fun. patrim. lib. xj. C. Bal. ⁊ Ange. in l. comperit. C. de preſcri. xxx. vel xl. anno.

e ALEX. ¶ Loquimur. De iſta materia vide in l. aduerſus. ⁊ ibi Bal. C. de vſur. ⁊ qđ no. Bar. in l. ſi prius. in pñ. de aqua plu. arc. Et limita ꝙ [illegible], que hic habẽtur, nõ ꝓcederent, ſi qs preſtitiſſet vni ſemel vſuras pro decem annis, ita dicit not. Cy. ⁊ Bal. in l. ij. C. de do. promiſ. ponit etiam Bal. ibi. an cõtra preſumptionem huius legis, ⁊ illius admittatur probatio in contrarium, ⁊ poſſit docere de errore, ⁊ dicit ꝙ ſic, ſi per decem annos preſtiti tibi penſionem tanq̃ colonus, poſſum conpelli in futurum ad ſoluendum: vt ſing. no. Bar. in l. litibus. C. de agri. ⁊ cenſ. lib. xj. ⁊ no. ad limitationem huius legis cum materia. ibi etiam quid ſi per decem annos preſtiti ſeruitium tanq̃ vaſallus. De hoc vide Bar. j. ead. l. in vlt. i. col. Adde ad materiam Roma. conſi. cix. ⁊ Pe. de anc. conſi. cxxxv.

f ALEX. ¶ Uenıamus. Nota gl. xviij. q. vlti. in c. ſeruitiũ. plene in c. peruenit. de cẽſi. ⁊ p Cy. i d. l. ſi certis annis. in pe. q. ⁊ ibi Ray. idem dicit ibi Frã. Tigri. ⁊ vide Bal. in l. j. C. de fideic. ¶ POM. Adde Cald. c. j. de libelli obla. Pano. conſi. vij. vo. ij. Fel. in c. cũ ex officij. de preſcrip. xxx. an. ⁊ conſi. xxxv. Alex. cxiij. vol. j. Pan. c. peruenit. de cenſ. vbi plene.

g ALEX. ¶ No. Et ad intellectum huius materie, vide no. Bar. in ſua q. inci. mulier. in ſi.

h ALEX. ¶ Paſſum. ⁊ ad hoc no. vid oĩno qđ ſing. no. Bal. ⁊ Sal. in l. generaliter. C. de nõ nu. pecu. POM. ¶ Uid Alex. ꝯſ. lxxiiij. vol. iiij. ⁊ conſi. lxxv. vol. j. ⁊ conſi. cxxxv. eo. vol.

i ALEX. ¶ Acqrendis. Idẽ cõſuluit Bar. in pulchra queſtiõe. in conſi. j. inci. queritur, ⁊c. Et vide quod no. Bal. in l. cũ falſa. C. de iuris ⁊ fac. igno. ⁊ in d. l. ſi certis annis. in v. cõtra hoc inſurgũt mod. ⁊c. vide no. Bal. in l. ſolẽnibus. C. de rei ven. Quid ſi ego p decẽnium ſolui cenſus rei tue cenſuarie, nomine meo, te ſciẽte, ⁊ patiente, an ex hoc mihi acquiratur dominiũ? ⁊ ibi contra glo. determinat, ꝙ non, ⁊ hic per Sal. in vj. q.

k ALEX. ¶ Conſtitutam. Et de hoc vtrũ hec lex habeat locũ in patiente, vide Bal. in l. j. in vij. q. C. qui admi. ⁊ in l. pe. C. cõi diui. ⁊ in l. q in aliena. in prin. poſt Bar. ⁊ doc. ff. de acq. her. ⁊ que no. Bal. in l. lz. in ij. q. C. de iure deli. Inn. in c. ſi diligenti. de preſcr. tenet idem qđ glo. hic dixit poſt Imo. in l. j. §. ſi. de aqua plu. ar.

l POMA. ¶ Sed mihi. Ita Pau. de ca. in l. ſeruitutes. la grãde, vlt. col. ff. de ſeruitu. Pro qua opi. conſuluit Alex. conſi. l. vl. col. vol. iij. Decius omnino in d. l. ſi certis annis. Alex. conſi. xij. iiij. volu. Felv. in cap. de quarta. de preſcrip. et in c. cauſam. eo. titu. Rom. conſi. cix. in ij. dub. Are. conſi. lxx. ⁊ conſi. cviij. col. ſi. Alex. conſi. clxviij. vol. ij.

m ALEX. ¶ Leges. Uide j. proxim. vbi melius declaratur, ⁊ vide Inſti. de act. §. eque.

n P.PAV.P. ¶ L. ſi filius. Uide per Iaſ. in l. ſi certis annis. C. de pact.

o ALEX. ¶ Loquit̃. Spe. in tit. de reſti. ſpol. §. nũc dicam⁹. in ver. ſz pone ruſticus. ⁊ z ꝙ diſpoſitio hui⁹ legis nõ hz locũ i ruſticis ⁊ mulierib⁹. q2 illis ſolũ currit preſcriptio xxx. ann. qđ in faciendo refert Bal. in l. ſolent. ff. de offi. ꝓcon. ⁊ ibi Io. an. nihil addit, neq; ſcribit, ſz Bar. hic vr̃ cõcludere ꝯtrũ. Uid tñ, ꝙ q̃ties ruſtici reperiunt̃ in iure noſtro ab aliquo excuſari, intelligas d ruſticis rudib⁹, ⁊ groſſis, ſec⁹ ſi ſunt malitioſi, q2 tũc ceſſat rõ l. athlete. C. de ruſticis. j. de excuſa. tut. ⁊ ibi gl. per Bal. vnũ verbũ in c. j. §. ſi vero vaſallus. quid ſit inueſtitura. Et vide quod dixi de muliere, ⁊ ruſtico in l. ſi poſt Barto. C. de iur. et fac. igno. Et quod dixi de ruſticis groſſis, vide Bal. in l. ij. in iij. q. C. de reſcin. vend. ⁊ ad q. Bar. hic adde no. per Bal. in l. ij. C. de fideicõmiſ. ⁊ p Ray. ⁊ Bal. in d. l. ſi certis annis. C. de pac. ⁊ ibi Cy. in v. q. per Anto. de Butr. in c. peruenit. Ro. in l. qui in aliena. in princi. de acq. hered. ſing. tenet quod in ruſtico locum non habet. Allegat dictum Bal. in d. l. ſolent. Uide not. q. per Bal. in l. iij. in ſi. C. de ſeruit. Quid econtra ſi debes mihi decem annua, ⁊ lõgo tẽpore ſoluiſti quinque tantum an preſcribas? Uide Bar. in l. ſi prius. in ſi. prin. de aqua plu. arc. ⁊ ibi adde Cy. in d. l. ſi certis annis. in iiij. q. ⁊ ibi Ang. in rep. Adde videndum Alex. conſi. cxxiij.

p POMA. ¶ Aut in ipſius. Uide Alex. conſi. j. vol. v. Panor. cõſi. vj. volu. ij.

q ALEX. ¶ Quero. No. de ruſtico portante par Caponũ, vide qđ notat Bar. in l. ſi quorũ bonorũ. POMA. ¶ Uide Fel. c. cũ M. Ferra. de conſti. Alex. conſi. xij. vol. iij.

r POMA. ¶ Tunc non. Uide Alex. conſi. cviij. vol. ij.

s ALEX. ¶ Itẽ ſi volo probare iuriſdictionẽ ex vſu, ⁊c. Ad ꝓbandũ vſum iuriſdictionis adde no. per Bar. in l. fin. j. vti poſ. Et adde qđ dt Bal. in c. j. §. ſacramentũ. in prin. de conſu. rec. feu. ꝙ quaſi poſſeſſio iuriſdictionis, no queritur per proceſſum factũ cõtra cõtumacẽ penitus. Allegat Inno. in c. olim inter. de reſti. ſpo. dicentem, ꝙ ex hoc iudex nõ poſſidet, niſi labia ſua. Opz ergo ꝙ aliqua executio ſit facta, puta per capturã pignorũ, vel per preſcriptionẽ bonorũ, ⁊ huiuſmodi eſt ratio, q2 iuriſdictio requirit extremũ, in quo aliquid realiter agat, tamẽ abuſiue ſz Bal. adde quod Bal. de pace Conſtãt. in ver. Opizoni. dixit no. hic eſſe tex. ⁊ notabilem, ꝙ poſſeſſio iuriſdictionis probatur per exercitia, quibus quis eſt vſus libere, ⁊ quiete. ⁊ vide qđ notã. ter dixit Bar. in l. j. §. ſi quis hoc interdicto. de iti. actuq; priua. Et de modo probandi locum eſſe de territorio, vel iuriſdictione ciuitatis plene per Bal. in l. data opera. C. qui accuſ. non poſ.

t P.PAV.P. ¶ Nunc ad propoſitum. Sequitur Com. conſi. clviij. circa fin. vide Felyn. in c. de quarta. de preſcri. De quo habes ad Bar. in l. ſeruitutes. ſ. de ſeruit. Item vide quomodo titulus preſumatur in ſoluente, vel faciente aliquid vel patiente. Bart. in conſi. vij. incip. mulier habens amplum patrimonium. in vlt. col. Item ad illud quod dicit Bar. hic. requirit, ꝙ preſtatio fuerit facta ex tali cauſa allegata, vide etiã Saly. ⁊ alios in l. ſi certis annis. C. de pac. Saly. ⁊ Fely. in d. c. de quarta. idem etiam Paul. de Caſt. conſi. ccciij. circa med. qui hec limitat, vt per eũ. ALEX. ¶ Et ſic no. qđ iſta lex volẽs, ꝙ ex tẽporis curſu, ⁊ ad ꝓſtationem preſumat̃ obligationẽ ſubeſſe, hoc eſt verum, niſi appareat ſaltem per aliquam preſumptionem, ꝙ ſit facta non animo obligandi, ſed gratis. Unde ſi quis pretendit titulum donationis, non probat ipſum ex virtute huius legis: quia preſumptio eſt in contrarium. l. cũ de idebito. de proba. Ita dicit Bal. in l. ſi. C. ne de ſtatu defun. per gl. in d. l. ſolent. ⁊ adde Sal. in d. l. ſi certis annis.

v ALEX. ¶ Uaſall⁹. Per Cy. ⁊ Bal. in d. l. ſi certis annis. ⁊ in hac lege plures fallentie dari poſſunt, quas vide ibi p doc. ⁊ p Cy. ⁊ Bal. poſt glo. in l. ij. C. de dotis promiſſio. per And. de Barulo, ⁊ Bar. in l. litibus. C. de agri. ⁊ cenſi. lib. xj. Aliquid per Bart. in l. eum qui. in princ. de annuis leg. ⁊ per Bar. in ſua diſputatione, incipien. mulier. per Bald. in l. ſi certis annis. C. de pac. ⁊ in l. ſolent. §. fina. poſt gloſ. de offic. proconſ. in l. ſolennibus. C. de rei ven. per Spe. de cau. poſ. §. ij. ver. ⁊ forma. per Bal. in c. j. in §. ſi vero vaſallus. in tit. quid ſit inueſtitu. per gl. ⁊ Doc. latius in c. peruenit. de cẽſi. vbi maxime per Ant. in repetitio. ⁊ aliquid per Bal. in l. j. in ver. ex predictis infertur. C. de fideicom. Et an ecõtra ſi debebã tibi annua decẽ, ⁊ per longũ tẽpus ſolui tantũ tibi quinq;, an inducat̃ liberatio in reliquis quinq;? Dic vt p Bart. in l. ſi pri⁹. in prin. de aqua plu. arc. per Cy. in l. cum notiſſimi. §. in his, ⁊ ꝙ ibi gl. C. de preſcript. xxx. ann. ⁊ per gl. ⁊ doc. in c. auditis. de preſcrip. ⁊ habetur in c. cũ olim. de cenſi. ⁊ per Io. an. in regula, plus ſemper. in merc. per Spec. in tit. de preſcri. §. j. verſi. quid ſi cũ deberẽ. Bene facit l. aduerſus. C. de vſuris. ⁊ l. q ſemiſſes. in prin. ⁊ ꝙ ibi gl. ff. de vſuris. an diſpoſitio huius legis volẽtis, ꝙ per ſtatutũ diuturnũ inducat̃ probatio tituli allegantis habeat locũ in patiẽte per decẽ annos hoc modo, trãſiui per fundũ meũ ad fundũ tuũ te ſciente, ⁊ patiẽte, ⁊ allego ꝙ ſeruit⁹ fuit mihi in illo fundo antea cõſtituta per ſtipulationẽ aũ venditionẽ, aut aliũ titulũ, ad quẽ probandũ allego, ⁊ probo vſum meũ, ⁊ patientiã tuã per decẽ annos, ⁊ ponit̃ exemplũ in ſeruitute habente vſum diſcontinuũ, quia in habente vſum cõtinuũ, eſt indubitatũ, ꝙ per decẽ annos abſque probatione, ⁊ allegatione alicuius tituli, acquiro bona fide ſeruitutem. in l. ſi qs diuturno. ff. ſi ſeruitus ven. ſed Ia. de Rau. Pe. ⁊ Cy. Iac. But. Bal. ⁊ etiam Ang. in l. ſi certis annis. in repeti. C. de pac. ⁊ Bald. ⁊ Ang. in l. qui in aliena. in prin. de acq. here. ⁊ in l. ſeruitutes prediorũ ruſticorũ. ſ. de ſeru. ⁊ Bal. hic in lectura antiqua, tenent quod non, quia

qꝛ hec lex, cum de in rem verſo. loquitur in preſtatione diutur
na, per quā magis declaratur conſenſus preſtantis, quam per
ſolam ſciētiā ⁊ patientiā, cum in dubio ſciens, ⁊ patiens, nō vi-
deatur conſentire ad damnū rei ſue. l. qui vas. §. vetare. ⁊ l. fin.
§. pen. de furt. ⁊ per rationes, quas vide in preallegatis locis.
Contrarium tenet gl. in l. cum de in rē verſo. ⁊ hic Bar. ⁊ Bal.
in lect. ordinaria ⁊ gl. in d. l. ſeruitutes. ⁊ ibi Bar. gl. ⁊ Bar. in l.
j. §. fin. ff. de aqua pluuia arcē. ⁊ Bar. in ſua diſputatiōe incipiē
te mulier. ⁊ Bar. in cōſilio incipiēte, querit᷑ vtrū iuriſdictio, ꝑ
plures rōnes, quas vide per eū in dictis locis. Idē tenuit In
no. in c. ſi diligenti. de foro cōpet. ⁊ Mode. in §. eque. Inſtit. de
actio. in l. j. §. deniqꝫ. ff. de aqua plu. arc. Et ꝓ iſta opiniōe qꝺ ha
beat locū in patiēte, vbi nō tractat᷑ de magno ꝑiudicio amiſſio
nis dominij, ſed alterius iuris minus ꝑiudicialis, probatur in
l. j. cū ibi no. C. de patr. ptāte. ⁊ ibi ponderat illum tex. pro iſta
opinione. Ad idē optime textus in l. i. in fi. de aqua plu. arcen.
in verbo, tenere, inducendo prout ibi facit gloſſ in verbo, qui
diu. preſertim, qꝛ intelligere illum textum tm̄ in ſeruitute habē
te cauſam cōtinuā, eſſet nimis reſtringere illam legem, ⁊ tex. in
d. l. qui in aliena. in prin. in verbo, diu. Adde Abb. conſi. vij. ver.
quartum dubium.

LEX XVII.

1 ☞ Minor non reſtituitur ad lucrum quod potuiſſet facere ex
alterius delicto.

Cum quidam.

a §. Si pupillo. [a] No. ꝙ vſure infringun
tur propter morā nō ſol
1 uentium. ¶ No. † quod minor nō reſtituitur ad lucrum quod
facere potuiſſet ex alterius delicto. Item ex ver. nec ſimile, no.
quod vſure ſunt odioſe.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si pupillo. De intellectu huius §. cū gl. vide gl. in l.
ait pretor. §. j. in ver. vltra vſuras. ff. de minoribus.

LEX XVIII.

Evictis.

Quidā allegāt iſtā legem, qꝺ euen
tus conditionis conſtituit quem in
mora. quod apparet: qꝛ ſtatim veniunt vſure euictis
agris. De quo dic l. quoties in diē. j. de verb. oblig.

LEX XXIIII.

a ## Si quis. §. Mora.

[a] No. qꝺ interpel
latio negotij geſti
cōſtituit quē in mora. quod dic, vt l. ſi ſeruū. §. videa-
mus. j. de verb. obli. ⁊ de materia l. qui ſcit. §. in alie-
no. dixi in l. ex diuerſo. ff. de rei vend.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Mora. De huius legis intellectu vide per Barto. in
l. qui aūt. §. j. j. de conſti pec.

LEX XXXII.

a ## Mora fieri.

[a] Opp. de l. ſꝫ ⁊ ſi. §. j. ff. eo. vbi re
ipſa mora ꝯtrahit᷑. Sol. ibi loqt᷑ de
b mora ſpāli, hic de mora cōi. ¶ Scd̄o oppo. [b] dr̄ hic in
tex. ⁊ omiſſa eſſe petendi debiti inſtantia, ⁊ ſic innuit,
ꝙ creditor inſtare dꝫ ſemper. Sꝫ ꝯ in l. Titia Seio. §. vſuras.
de le. ij. vbi dr̄, ꝙ ſufficiat a me interpellari. Sol. dicit gl. fateor
ꝯtrariū, ⁊ tūc, vt illud euitet gl. exponit hic, ꝙ omiſſa ſit debiti re-
petendi inſtantia, ſed dādo dilationem. Non enim ſemper ha-
1 bet inſtare. qꝺ facit ad multa. † Dicit ſtatutū [c] huius ciuitatis,
c ꝙ inſtātia pereat quinqꝫ mēſibus [d] vbi ꝑ actorē nō ſtetit. actor
d interpellauit ſemel iudicē ꝙ ferat ſnīam, ⁊ non plus, vtrū ſuffi-
ciat iſta interpellatio? Certe ſic. non enim requiritur ꝙ ſemper
inſtet, vt hic vides. Modo venio ad gl. magnam, que eſt multū
clara, ⁊ primo ponit quid ſit mora communis. Secundo ponit
quis ſit effectus more. Tertio ponit de mora ſpeciali. Quarto
ponit qualiter mora purgetur. Primo tria examinat Cy. in l.
minorū. C. in qui. cau. in inte. reſt. non eſt ne. circa vltimū de pur
gatione more, dic plene in l. ſi inſulam. j. de verbo. obli.

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶ Mora fieri. Uide in materia, qn̄ mora cōmittat᷑,
⁊ qꝺ reus qui ſe tuetur aliqua exceptione legitima, nūquā dica
tur eſſe in mora, vide Jo. de Ana. cōſ. v. inci. viſa narratione fa-
cti per totum. Idem quod ſi creditor expreſſe non petat, ſꝫ di-
cat debitori ſe egere pecunia, an committatur mora, vide Bar.
⁊ alios in l. ſi quis mihi bona. §. ſed quid ſi mandauit. de acqui.
here. POMA. ¶ Uide Alex. in l. vinum. ff. ſi cer. pet. Bart. in l.
denuntiaſſe ff. de adulte.

b ALEX. ¶ Scd̄o op. Uide no. ꝑ Bar. in l. nō ſolū. §. morte. j. de
ope. no. nūt. quo loco, ⁊ tempore debeat fieri interpellatio, ⁊ ad
de, qꝺ in ꝯtctibus, vltro citroqꝫ obligatorijs, ſi vnus impleat cō
tractum ex parte ſua, re ipſa pars aduerſa dicitur eſſe in mo-
ra. l. curabit. ⁊ ibi Bar. C. de act. emp. ⁊ adde caſum in quo ſine
mora veniūt vſure, id eſt quādo debitor conuertiſſet pecunias
in ſuos vſus. l. idemqꝫ. §. ij. ff. man. ⁊ in l. quāuis. in fi. ff. de pi. act.
ſecus ſi tenuiſſet pecuniā otioſam. POMA. ¶ Uide Barb. cōſ.
lxx. alias lxxi. vol. ij.

c POMA. ¶ Dicit ſtatutū. Uide Ale. cōſ. lix. vol. iiij. ⁊ in l. de pu
pillo. §. ſi quis ipſi. de ope. no. nun. Feli. in c. ex literis. verſi. fal-
lit primo. de cō tit. Prepoſit. in c. Epiſcopus. xviij. diſtin. Ro.
conſi. cccxviij. Bal. in l. ex ratione. vlti. col. de appella.

d ALEX. ¶ Mēſibus. Idē Bar. in d. §. vſuras. ꝯtrariū tenet Bal. in
cauſis appellationis in auth. ſi tamen. C. de temp. appell. ⁊ con
tra Bar. etiam tꝫ Bal. in d. §. vſuras. Imo. ibi tenet opi. Bar.

§. In bone fidei. Uides ergo, qꝺ pater ex ſua
mora non tenetur ad vſuras.
Facit l. cum filius. in prin. j. de verb. oblig.

§. Sed ſi duo. Op. de l. pe. ſ. de duo. re. glo. dicit,
qꝺ ibi erāt ſocij, hic nō. quod tenet
Dy. in c. mora. circa fi. de re iud. lib. vj. De quo dic vt in l. ꝯtria.
⁊ dixi plene in l. ex duobus. eo. tit.

LEX XXXVIII.

a ## Videamus.

[a] Si actione ſtricti iuris pe-
to, quod eſt, vel fuit meū, ve-
niūt fructus a tēpore more, ſed ſi peto mihi debitū,
tūc a tempore conſtante litis, ſed in actionibus bone
fidei ſemper veniunt fructus a tempore. h. d.

ADDITIO.

a ALEX ¶ Videamus. Que ſit differētie ratio inter ꝯtctus bo-
ne fidei, ⁊ ſtricti iuris, ⁊ quare etiā fructus nō veniūt iure actio
nis, Bal. ponit in l. j. in fi. C. de vſur. ⁊ fru. leg.

1 ☞ Stipulatione rē dari nō cōmittit᷑ ſtipulatio ad intereſſe, ſꝫ
quis tenetur ad dandū. Et fructus veniūt poſt litē cōteſtatā.
2 Stipulatione rem tradi, venit intereſſe a tempore more, ⁊ non
fructus. Et ratio fructuum habebitur poſt lit. conteſt.
3 Stipulatio quando continet rem dari, ⁊ rē tradi, veniunt fru-
ctus, ⁊ de eis habebitur ratio.
4 Stipulatio quando ſuccedit in locum contractus emptionis
⁊ venditionis, tunc ſecundum eius naturam veniunt fructus.

a §. Si actionem. [a] Opp. de l. ſi fundum tradi. j.
de verb. obl. vbi poſt morā ve
nit intereſſe. Gl. ſoluit hic, ⁊ bene. Tu dic aliqualiter latius, qꝺ
aut loquimur in ſtipulatione rē dari, aut in ſtipulatione tradi,
1 aut in ſtipulatione que cōtinet vtrunqꝫ. Primo caſu † nunquā
cōmittit᷑ ſtipulatio ad intereſſe, ſed ꝑciſe tenet᷑ ad dandum, vt l.
vbi aūt. in fi. j. de verb. obli. Fructus aūt veniūt tūc poſt litis
cōte. nō ante, vt hic, ⁊ l. cū fundus. in prin. ff. ſi cer. pet. ⁊ l. ſi filiꝰ.
2 §. j. j. de verb. obl. Secundo caſu venit † intereſſe a tēpore, ⁊ non
fructus, fructuū aūt ratio habebit᷑ poſt lit. cōte. vt hoc §. ⁊ d. l.
b fundū tradi. j. de verb. oblig. Et ſi dicis, [b] ſi venit intereſſe a tpe
more, ergo habebit᷑ rō fructuū. rn̄de, ꝙ tūc nō habebit᷑ rō fru-
c ctuū, ſꝫ vt intereſſe, inter que eſt magna dr̄ia, qd enim [c] ſi eſt qui
dam fundus, qui erat apud quendā ruſticū, ex quo ipſe perce-
pit multos fructus, creditor aūt erat nobilis homo, ⁊ ſic ipſe
percepiſſet modicos fructus, ex eodē fundo? Sieniꝫ petūtur
fructus, vt fructus, tūc tenet᷑ poſſeſſor reſtituere oēs, quos per
cepit. Sꝫ qn̄ fructus veniūt vt intereſſe, tūc cōſiderat᷑ illud qꝺ
* percepiſſet ipſe creditor, qꝛ in tantū ſua intereſt. * Tertio ca-
3 ſu † qn̄ ſtipulatio cōtinet vtrunqꝫ, tūc veniunt fructus ſine du-
4 bio. l. ſi ſtipulatus. ff. eo. ⁊ illa, † que hic dr̄, eſt vera opi. niſi hec
d ſtipulatio ſucceſſerit [d] in locū ꝯtctus emptionis, ⁊ vēditiōis, qꝛ
tūc ſꝫ naturā illius ꝯtctus veniūt fructus, ⁊ ſic dꝫ intelligi l. in
conuentionalib. j. de verb. obl. facit d. l. ſi ſtipulatꝰ. circa mediū.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Si actionē. Et vide ad iſtū tex. no. ꝑ Bal. in l. indebi-
ti. in prin. de cōdi. inde. Et quid in contractu cōceſſionis feudi,
vt ſi cōcedens rē nō tradidit, ⁊ fructus percipit, teneatur ad il
los, ⁊ quando veniant, ⁊ quid ſi promiſit plenā, vel vacuā poſſeſ
ſionem tradere, vide Bal. in l. pe. C. de cond. incer.

b POMA. ¶ Et ſi dicis. Uide Alex. conſi. vij. vol. ij.

c ALEX. ¶ Quid enim. Not. differentiā, qn̄ fructus petūtur vt
fructus, ⁊ qn̄ vt intereſſe ⁊c. vide omnino Bart. in d. l. ſi filius.
§. j. ⁊ Bar. i l. rō. §. j. ff. de ac. em. ⁊ Bal. i l. ſi traditio. in x. q. C. e.

* CLAV. ¶ Intereſt. Adde eundē Bar. in l. datio. alias inci. ra-
tio. §. j. ff. de actio. empt.

d ALEX. ¶ Stipulatio ſucceſſerit. Facit in ſimili qꝺ no. Bar. in l.
ſi quis cum aliter. de verb. oblig.

LEX XLI.

Tutor condemnatus.

a §. Lucius. [a] No. ꝙ creditor non cogit᷑ ad-
mitter᷑ particularē ſolutionē, ſi

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

ex vna cauſa ſit debitum, ſecus, ex pluribus cauſis. l. vltim. ſ. quib. mod. pig. vel hypoth. ſol.

ADDITIO.

ALEX. ¶ Lucius. Limita hāc regulam in vno ex heredib⁹ debitoris, volente partem ſoluere, l. ſi teſtamēto. §. ꝙ ſi duo. ĩ. de fideiu. no. in l. ij. §. ex his. de ver. obli. Quid autē in vno ex pluribus fideiuſſorib⁹, vide gl. in l. in his. §. j. ĩ. de ſol. Ad qđ Ro. in legem C. de nat. lib. POMA. ¶ Limita ſeptē modis, vt ꝑ Alex. in l. quidam exiſtimauerunt. ff. ſi cer. pet. Bolo. in repe. §. Cato. xlv. q. ff. de ver. obli. Math. notabili lxxxiij. tex. in l. ſi cōſtat. C. de compen.

De nautico fœnore. Rubrica II.

LEX VI.

a Fenerator. ^a Perempta obligatione ꝓncipali, fruſtra queritur hypothecaria. h. d.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Fenerator. Vel niſi quis promiſiſſet ſe ſoluturū in plurib⁹ locis copulatiue, q2 ſumma diuideretur, tunc pro rata. tex. eſt ⁊ Bart. ibi. l. non vtiq3. §. ſi quis. ſ. de eo quod cer. loco.

De probationibus, & præſumptionibus. Rub. III.

¶ Dictum eſt ſ. de varijs ⁊ diuerſis actionib. verum, q2 in eis
a requirūtur probatiōes, ideo ponitur hic titulus de proba. ⁊ ^a q2 preſumptio multum operatur circa probationem, ideo de preſumptionib. hic dicitur, de quo dic, vt in glo. quam vide.

ADDITIO.

a P. PAV. P. ¶ De proba. Que proprie dicatur ꝓbatio, vide Barba. in repe. rub. de fide inſtr. Fel. in rub. extra de probat. item vide, que dicatur legitima probatio. que habes in Berta in verbo, probatio per iuramentum, vbi addidi, ⁊ in repe. rub. de fid. inſtr. vide per quoſdā Mod. CLAV. ¶ Vnum nota, quod appellatione probationis intelligitur de plena ꝓbatione, vt vult Bar. in l. ait pretor. §. ſi. in vlti. q. ĩ. de re iudic. de quo, ⁊ ibi per Alex. vide plenius per eum in l. licet Imperator. ĩ. de lega. j.

LEX I.

1 ☞ Genus intelligitur de parentela.
Genus accipitur pro numero liberorum.
Liberos habens quatuor, dicitur habere gentem.
2 Statutum puniens coadunantem gentem comprehendit coadunantem quatuor homines.
3 Populi appellatio in quo verificetur.
4 Gentis appellatio latior eſt quam appellatio generis.

a Quoties. ^a Quero q̄ ē dr̄ia īter gen⁹, ⁊ gentē? gl. dat triplicē expoſitionē,
ſ3 due vltime tēdūt ad idē. Et p̄io dic† ꝙ gen⁹ ac
1 cipit̃ ꝓ parētela. Cū aūt dico gētem, accipit̃ ꝓ numero liberoꝝ. Vñ q h3 quatuor liberos, dr̄ hr̄e gētē. vñ excuſat̃ a tutela in Italia qđ not. Vidi
2 em̄† multū dubitari in iſta terra. Dicebat ſtatutū, ſi qs coadunauerit gētē, querit̃ mō, de quot hominib⁹ verificet̃ iſta appel
* latio? ⁊ iſta lex* facit qđ v̄ificet̃ in quatuor hominib⁹, ſ̄m iſtā3
b lec. S3 tex. Inſt. de iure naturali. §. oēs ppl̄i. vr̄ accipere ꝓ eo
3 dē gētē ⁊ ppl̄m. In† quot aūt v̄ificet̃ iſta appellatio ppl̄s, dic vt
4 in c. j. extra de ele. Dixi plene in l. ꝓtor. §. j. ĩ. vi bo. rap. † S3 ſ̄3c
c aliā lec. no. ꝙ† lati⁹ ſumit̃ appellatio gētis ꝙ̄ generis, q2 genus
d accipitur pro agnatione, genus pro agnatione, ⁊ cognatione.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Quoties. Adde quod Bal. de pa. conſtan. in §. nomina vero, dicit, ſi aliquis habitat in aliqua ciuitate, ⁊ neget eē de natiōe eius ciuitatis, ꝙ ille probare d3 habuiſſe ſe originē in illa ciuitate, allegat hanc regulā ſ̄m vnā lec. ⁊ dicit ſe hic dixiſſe.

* CLAV. ¶ Iſta lex. Quot modis ſumatur vocabulū, gēs, Bal. in l. j. §. ſi. ſ. de iuſt. ⁊ iure.

b ¶ Hominib⁹. Aliter videtur loqui ipſe Bar. in allegata l. pretor. la ij. ff. de vi bo. rap. Pro concordantia vide cōcor. cccij. inc. fiunt ſtatuta per Italiam.

c ALE. ¶ S3 ſ̄m. Vide ꝑ Im. i l. ex fctō. §. ſi qs rogat⁹. ĩ. ad Tre.

d POMA. ¶ Q2 genus. Vide Bar. conſi. lvij. vo. ij. in j. co. ⁊ conſ. xiiij. vol. ij. Alex. l. ex facto. §. ſi qs rogatus. ff. ad Treb. Et qualiter quis probetur eſſe ex deſcendentibus de agnatione, vide Aret. conſi. xxxviij. in ij. dub.

LEX II.

1 ☞ Probādi onus dicenti incūbit, niſi ſit preſumptio pro eodē.
2 Neganti quando incumbat onus probandi.
3 Omnis oratio priuatiua dicitur negatiua.

1 Ei incumbit. No. † primo ꝙ ei, qui dicit, incūbit onus ꝓbādi. Sed cōtra. C. de do. inter vi. ⁊ vxo. l. ēt. ⁊ ĩ. de do. inter vir. ⁊ vxo l. Quintus. ĩ. eo. l. ſi pactū. cū ſi. So. hec reg. eſt bona, niſi ꝓſumptio ſit pro dicente, ita ꝙ trāſferat onus ꝓbandi in aduerſarium, * vt in ꝯtrarijs, ⁊ ſic expeditā habes primā re
*
2 gulā, veniamus ad ſecūdā lec. dr̄ h, † ꝙ ei qui negat, nō incūbit onus ꝓbādi. Opp. ꝙ negatiua probetur, vt C. de codi. l. nec codicillos. So. ibi negatiua habet in ſe affirmatiuā implicitā, q2 cū dico, quē nō eſſe ſane mētis, tūc implico eum eſſe furioſum.
3 Iſta gl. nō dicit verum. Omnis † enim oratio dicitur negatiua que eſt priuatiua, vt l. ſi. infi. ⁊ ibi no. in ſi. vlt. gl. ĩ. de doli exce. l. inter ſtipulantē. in prin. ĩ. de verb. obli. Vnde cū dico aliquē furioſum, dico eū eſſe nō ſane mētis. Vnde per quecūq3 verba hoc dicant, ſignificant, priuationē eodē mō, ſi dico aliquem non
a viuere, vel aliquem mortuum eſſe, idem eſt. Et ideo ^a ad ſolutionē ꝯtrarij, dic, ꝙ ibi negat̃ quedā qualitas naturalis, que ſ̄m naturam adeſſe ꝓſumitur, ideo neganti incūbit onus ꝓbandi. gl. aſſignat plura alia contraria. Vlt. in iſta materia de negatiua diſtingue plenius quā alibi, vt examinat Cy. in l. actor. C. eo. tit. ⁊ dic, ⁊ ibi plene per eum.

ADDITIONES.

* CLAV. ¶ Aduerſariū. Intellige tamen hanc limitationem, vt no. idem Bar. in l. cū de indebito. ĩ. eo.

a P. PAV. P. ¶ Et ideo ad ſolutionē contrarij. Alias ſoluit Imo. in l. in illa ſtipulatione, ſi Calendis. ĩ. de verb. obli.

LEX III.

Cum tacitum. Tacitum fideicōmiſſum etiam in ſecundo teſtamento intelligitur repetitum. h. d.

LEX V.

a Ab ea parte. ^a In negatiua iuris ei, qui negat, incumbit probatio. h. d. Circa primā partē debes ſcire, ꝙ q̄dā eſt negatiua iuris, q̄ nullā h3 miſturā facti, q̄dā eſt q̄ h3 aliquā facti miſturā. Primo caſu ei incūbit ꝓbatio, hoc eſt ꝑ aperturā libri. Scđo caſu, vt ſi dico, ꝙ nō pōt eſſe ꝓcurator vel aduocat⁹, q2 infamis, q2 cōdemnat⁹ de tali crimine, certe illud factū, ꝙ ſis cōdēnatus, debeo ꝓbare. ⁊ hoc modo intelligat̃ ſecunda pars.

ADDITIO.

a ¶ Ab ea parte. De materia an, ⁊ quando onus probādi incūbat actori, vel reo, vide Feli. in c. ex literis. extra de proba. ite3 vide Pau. de Eleaza. in vj. q. inci. laico repetente. vbi ponit ſi ſtatutū dicat, ꝙ nō credatur inſtrumento, niſi ſit regiſtratū, ꝙ incumbit reo neganti onus probandi, ꝙ ſit regiſtratum.

LEX VI.

1 ☞ Manifeſtum dicitur quando probantur indicia ſufficiētia ad dolum.
2 Fraus preſumitur quando quis alienat totum.

1 Patronus. No. hic † ꝙ dicat̃ manifeſte: na3 dicitur manifeſte, qñ probantur indicia ſufficiētia ad dolum. l. dolum. C. de dolo.
2 ¶ † Item no. iſtam gl. que dicit ꝙ ſi totu3 alienauit, preſumitur fraus, ⁊ loquitur indiſtincte ex omni alienatione. l. omnes. §. Lucius. ĩ. que in frau. cre. loquit̃ ſolum in donatione. Pro hoc facit quod nota. in l. que teſtamentum. ĩ. eo.

LEX XIIII.

1 ☞ Probare debet q nō eſt in poſſeſſione illius iuris qđ aſſerit.
2 Probationis onus reus poteſt in ſe aſſumere.
3 Clauſula non ſe aſtringens ad probandum niſi ea, ⁊c. quid operetur.

a Circa. ^a No. ꝙ ei incumbit onus probādi, ^b † q
b nō eſt in quaſi poſſeſſione illius iuris qđ
1 aſſerit. Qđ eſt verū in iſtis iuribus perſonalib⁹, ſecus in iuribus realib⁹, vt l. ſicuti. §. ſed ſi querat̃. ſ. ſi
2 ſer. vēd. ¶ Scđo no. † ꝙ reus pōt in ſe aſſumere onus proba
c tionis. ꝙ gl. intelligit generaliter in quacūq3 cauſa. Querit ^c gl. quid ſi reus qui aſſumpſit in ſe onus probandi non probat, an
d ſententia ſibi preiudicat, ac ſi ageret? ^d Dicit gloſ. quod nō, qđ tene menti. De hac queſtione, ⁊ de alijs vide plene per Cy. C.
3 eo. l. actor. hodie tamen ſemper, † vt iſte dubietates effugiātur, apponitur in fine articulorum clauſula iſta, non aſtringens ſe ad omnia probanda, ſed ad ea tantum, que ſibi ſufficiant ad victoriam ſue cauſe, de hoc dixi plene in l. diuus. ĩ. de re iudi.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Circa. Qñ quaſi poſſeſſio releuet quē ab onere ꝓbādi, dic latiſſime per Bartol. in l. ſi prius. de oper. no. nuntia. in

ver. ter

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN